

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach**

Kielce, dnia kwietnia 2010 r.

**Pani
Bożenna Świtakowska
Prezes
Sądu Rejonowego
w Końskich**

P/09/006
LKI-4100-03-01/2010

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach, przeprowadziła w Sądzie Rejonowym w Końskich (Sąd) kontrolę wykonania budżetu państwa w 2009 r., w części 15 – Sądy powszechne, w zakresie procesów gromadzenia i wydatkowania środków publicznych objętych budżetem państwa, finansowego rozliczenia jednostek, łącznie ze zbadaniem i oceną ksiąg rachunkowych oraz wyrażeniem opinii na temat rocznych sprawozdań budżetowych.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 6 kwietnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Prezes niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z zastrzeżeniami ocenia działalność Sądu w zakresie objętym kontrolą.

Pozytywną ocenę uzasadnia:

- celowe i oszczędne wydatkowanie środków budżetowych;
- podejmowanie działań mających na celu wyegzekwowanie zaległości od dłużników;
- terminowe przeprowadzenie oraz rzetelne rozliczenie inwentaryzacji składników majątkowych;
- prawidłowe, zgodne z ewidencją księgową, sporządzenie sprawozdań budżetowych.

Zastrzeżenia NIK dotyczą:

- braku określenia w polityce rachunkowości sposobu archiwizacji baz danych oraz terminów granicznych księgowania operacji gospodarczych do właściwych okresów sprawozdawczych;

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

- niezapewnienia poprawności formalnej dwóch dowodów księgowych oraz brak dekretacji trzech dowodów księgowych;
- nieujęcia łącznie dziewięciu operacji gospodarczych w księgach rachunkowych stycznia, września i października 2009 r.

1. Planowane na 2009 r. dochody budżetowe w rozdziale 75502 *Jednostki sądownictwa powszechnego* w wysokości 2.467 tys. zł zrealizowano w kwocie 2.343 tys. zł (95%). Głównym źródłem dochodów były wpływy uzyskane z tytułu zasądzonych przez Sąd grzywnien w sprawach cywilnych, karnych i karno-skarbowych, a także z tytułu wniesionych opłat sądowych.

Przyczyną niższego wykonania planu dochodów (o 124 tys. zł), były zwroty 75% opłaty od pozwu w prawomocnych sprawach w postępowaniu upominawczym oraz przysługujący stronom postępowania, zwrot kosztów w sprawach cywilnych.

W trakcie kontroli zbadano 24 dowody księgowe obejmujące dochody o łącznej wartości 4.459 zł. Stwierdzono, że dochody te zostały prawidłowo wymierzone i ujęte w ewidencji księgowej.

Należności pozostałe do zapłaty na koniec 2009 r. wyniosły 1.405 tys. zł i były wyższe w porównaniu do 2008 r. o 226 tys. zł (19,2%). Zaległości na koniec 2009 r. wyniosły 489,8 tys. zł i były wyższe w porównaniu do 2008 r. o 66 tys. zł (15,7%).

Istotny wpływ na wzrost zaległości miała niska skuteczność egzekucji prowadzonych przez komornika sądowego oraz dokonywanie wpłat należności przez dłużników w ratach. Przeprowadzona analiza dziesięciu *kart dłużnika* obejmujących zaległości w wysokości 16,8 tys. zł powstałe w okresie do 2006 r., wykazała, że w wyniku czynności egzekucyjnych prowadzonych przez komornika, zaległości zmniejszyły się na koniec 2009 r. o 4,6 tys. zł (27%).

2. Planowane według ustawy budżetowej na 2009 r. wydatki w kwocie 5.569,5 tys. zł, zostały w trakcie wykonywania budżetu 2009 r. zwiększone o 324,8 tys. zł, w tym na wynagrodzenia osobowe sędziów oraz asesorów i aplikantów (§ 4030) o 209,8 tys. zł, koszty postępowania sądowego (§ 4610) o 57,2 tys. zł, wpłaty na PFRON (§ 4140) o 49,9 tys. zł.

Zrealizowano w pełnej wysokości wydatki planowane po zmianach w kwocie 5.894,3 tys. zł. Największy udział w wykonanych wydatkach miały wynagrodzenia wraz z pochodnymi wynoszące 4.454,9 tys. zł (75,6%).

Na podstawie badania wydatków w łącznej kwocie 251 tys. zł (17,5%) stwierdzono, że dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, w sposób celowy i oszczędny.

Powstałe na koniec 2009 r. zobowiązania w wysokości 308,6 tys. zł dotyczyły w całości dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2009 r. wraz z pochodnymi.

Zgodnie z § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 11 stycznia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych², Pani Prezes dokonała dziewięciu zmian w planie finansowym Sądu, przenosząc planowane wydatki między paragrafami klasyfikacji

² Dz.U. Nr 11, poz. 69

budżetowej oraz poinformowała o dokonanych zmianach Sąd Okręgowy w Kielcach jako dysponenta drugiego stopnia.

3. Przeciętne zatrudnienie w 2009 r. wynoszące 68 osób, było niższe od planowanej liczby etatów o trzy osoby (4,4%). W porównaniu do 2008 r., zrealizowane w 2009 r. przeciętne zatrudnienie było wyższe o jedną osobę.

Wykonane wydatki na wynagrodzenia (§ 4010 *Wynagrodzenia osobowe pracowników*, § 4030 *Wynagrodzenia osobowe sędziów oraz asesorów i aplikantów* i § 4040 *Dodatkowe wynagrodzenie roczne*) wyniosły 3.559,3 tys. zł i nie przekroczyły planowanych (po zmianach).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 4.653 zł i w porównaniu do 2008 r. było wyższe o 645 zł (16%).

4. Decyzją Prezesa Sądu z 2 stycznia 2005 r. wprowadzono dokumentację opisującą przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, w tym zakładowy plan kont, obejmujący wykaz kont syntetycznych oraz zasady prowadzenia ewidencji analitycznej i jej powiązanie z kontami syntetycznymi, co było zgodne z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³.

W polityce rachunkowości oraz w dokumencie pn. *Opis systemu wraz z wykazem licencji i zbiorów danych programów komputerowych tworzących księgi rachunkowe na nośnikach komputerowych*, nie określono jednak:

- sposobu i formy dokonywania archiwizacji danych ujętych w ewidencji komputerowej, jak również częstotliwości dokonywania archiwizacji w powiązaniu z okresami sprawozdawczymi, w tym przenoszenia treści ksiąg rachunkowych na inny komputerowy nośnik danych (art. 13 ust. 6 ustawy o rachunkowości),
- terminów granicznych księgowania dowodów do właściwych okresów sprawozdawczych.

Stosownie do art. 47 ustawy z 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych⁴, wprowadzona została *Instrukcja kontroli finansowej*, która reguluje kwestie dotyczące: systemu informacji finansowej, funkcjonowania i kontroli systemu informatycznego, kontroli realizacji dochodów budżetowych, zaciągania zobowiązań finansowych, udzielania zamówień publicznych, wydatków i innych dyspozycji środkami pieniężnymi, zwrotu środków oraz kontroli gospodarki mieniem.

Okresowej oceny przestrzegania ww. procedur dokonywała główna księgowa Sądu.

Badanie w zakresie poprawności formalnej, prawidłowości kontroli wewnętrznej i dekretacji oraz prawidłowości ewidencji transakcji w urządzeniach księgowych wpływających na sprawozdawczość bieżącą i sprawozdania roczne, przeprowadzono na podstawie wybranej próby 90 dowodów o wartości 233,9 tys. zł, wylosowanych metodą prostą spośród 807 pozycji dowodów o wartości 1.200 tys. zł oraz siedmiu dowodów o łącznej wartości 17 tys. zł, wybranych w sposób celowy. Losowania dokonano przy użyciu narzędzia informatycznego *Pomocnik Kontrolera*.

³ Dz.U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

⁴ Dz.U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.

Badanie w zakresie poprawności formalnej, prawidłowości kontroli wewnętrznej i dekretacji dowodów księgowych wykazało w przypadku trzech dowodów księgowych o łącznej wartości 1.258 zł, brak dekretacji tych dowodów poprzez niewskazanie sposobu ujęcia w księgach rachunkowych oraz niewskazanie miesiąca księgowania, co stanowiło naruszenie art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości.

Badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych w odniesieniu do sprawozdawczości bieżącej i rocznej wykazało, że pięć transakcji o łącznej wartości 5,3 tys. zł dokonanych w styczniu 2009 r. zostało zaksięgowanie do miesiąca lutego 2009 r.

Przegląd zapisów w dzienniku głównym dotyczących rozrachunków z kontrahentami za grudzień 2009 r. i styczeń 2010 r. wykazał, że w grudniu 2009 r. zaewidencjonowano cztery operacje gospodarcze o łącznej wartości 4,9 tys. zł dokonane w miesiącach wrzesień (jedna operacja) i październik 2009 r. (trzy operacje).

Obowiązek księgowania operacji gospodarczych do właściwych okresów sprawozdawczych wynika z art. 20 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

Odpowiedzialność za powyższe nieprawidłowości ponosi Halina Dołowska, główna księgowa Sądu Rejonowego.

Na skutek nieujęcia w księgach rachunkowych stycznia, września, października 2009 r. ww. dziewięciu operacji gospodarczych, w sprawozdaniach miesięcznych Rb-28 za ww. miesiące 2009 r. nie wykazano zobowiązań z tytułu tych wydatków w łącznej wysokości 10,2 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonego badania wiarygodności ksiąg rachunkowych, NIK wydaje opinie negatywną w odniesieniu do sprawozdawczości bieżącej, pozytywną w odniesieniu do sprawozdawczości rocznej oraz opinię pozytywną z zastrzeżeniami w odniesieniu do badania zgodności ewidencji księgowej z przepisami prawa.

5. Dane wykazane w rocznych sprawozdaniach Rb-23 *o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych*, Rb-28 *z wykonania planu wydatków budżetu państwa* i Rb-27 *z wykonania planu dochodów budżetowych* oraz w sprawozdaniach kwartalnych Rb-N *o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych* i Rb-Z *o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń*, były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

6. Prawidłowo, zgodnie z wymogami z art. 26 ust. 1 i 3 ustawy o rachunkowości, przeprowadzono w Sądzie metodą spisu z natury, okresową inwentaryzację środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, wyposażenia, księgozbioru oraz środków pieniężnych w kasie. Wyniki inwentaryzacji rozliczono w księgach rachunkowych 2009 r., zgodnie z wymogami art. 27 ustawy o rachunkowości.

Analiza 11 pozycji środków trwałych o łącznej wartości 150,7 tys. zł wykazała, że prowadzona ewidencja środków trwałych nie zawiera ich klasyfikacji według grup określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z 30 grudnia 1999 r. w sprawie klasyfikacji środków trwałych⁵.

⁵ Dz.U. Nr 112, poz. 1317 ze zm.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

- 1) księgowanie operacji gospodarczych do właściwych okresów sprawozdawczych;
- 2) zapewnienie poprawności formalnej dowodów księgowych w zakresie wskazania miesiąca księgowania oraz dekretacji dowodów księgowych;
- 3) określenie sposobu archiwizacji ksiąg rachunkowych oraz ustalenie granicznych terminów księgowania operacji gospodarczych do właściwych okresów sprawozdawczych;
- 4) uwzględnienie w ewidencji środków trwałych ich klasyfikacji wg grup zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie klasyfikacji środków trwałych.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Prezes, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Prezes prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.